

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS

Tutkimuskatsauksia

2007 4

HEIKKI HELIN

Tulorahoitus ei riitä

10 suurimman kaupungin tilinpäätökset 2006

Painettu
ISSN 1455-7266

Verkossa
ISSN 1796-7236
ISBN 978-952-473-870-5

LISÄTIETOJA
Heikki Helin
p. (09) 310 78394
sukunimi.etunimi@phnet.fi

Esipuhe

Erikoistutkija Heikki Helinin jo perinteeksi muodostunut analyysi suurten kaupunkien tilinpäätöksistä on valmistunut. Analyysi on tehty reaaliajassa, sillä se on ollut suurten kaupunkien käytössä kun kaupunginhallituksissa on käsitelty pika-analyysin kohteena ollutta vuoden 2006 tilinpäätöstä. Tällainen on ollut mahdollista tekijän ja kaupunkien monivuotisen yhteistyön ansiosta.

Tarkastelu osoittaa 10 suurimman kaupungin talouden tilan parantuneen edellisvuodesta. Vaikka verotulot kasvoivat ja vuosikate parani, ei kaupunkien tulo-rahoitus riittänyt kattamaan investointeja. Tämän takia kaupungit joutuivat ottamaan edellisvuosien tapaan lisää velkaa. Suurten kaupunkien suuriin lukuihin vaikuttivat myös neljässä kaupungissa tehdyt energialaitoksiin liittyvät järjestelyt. Ne tulevat näkymään myös koko kuntakentän tilastoissa.

Erikoistutkija Heikki Helin on eri yhteyksissä pyrkinyt osoittamaan valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien talouteen. Helin purkaa valtion laskelmat ja näyttää että valtion toimenpiteet eivät vuonna 2006 vahvistaneet kuntataloutta vaan heikensivät sitä.

Markus Laine
Vs. tutkimusprofessori

1 Tilinpäätösyhteenvedon taustaa

Tämä on neljästoista Helsingin kaupungin tietokeskuksen sarjoissa julkaistava suurten kaupunkien tilinpäätöstarkastelu¹. Ensimmäinen tehtiin vuoden 1993 tilinpäätöksistä. Talousarvioyhteenvetoja on laadittu myös 14. Ensimmäinen koottiin vuoden 1994 talousarvioista. Tarkastelussa on mukana 10 asukasluvultaan Suomen suurinta kaupunkia. Kun tässä julkaisussa käytetään ilmaisua suuret kaupungit, tarkoitetaan sillä juuri näitä 10 suurinta kaupunkia.

Tilinpäätösten tarkastelussa on viime vuosina korostunut tarve saada yhteenveto valmiiksi mahdollisimman nopeasti tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Ensimmäisen kerran verkosta tulostettava tilinpäätösyhteenveto tehtiin vuoden 2002 tilinpäätöksistä. Tänä vuonna tietojen kokoamista nopeutettiin siten, että verotulotiedot koottiin aikaisemmin ja kaupunkien talousjohdolle lähetettiin viikolla 9 kalvosarja. Niistä laadittiin erillinen verkossa julkaistu yhteenveto², jossa tarkasteltiin verotulojen kehitystä ja kehityksen taustalla olevia tekijöitä. Tilinpäätöstietojen kokoamisen ja analysoinnin nopeutta kuvaa se, että tämä yhteenveto on valmis, kun osa kaupungeista käsittelee tilinpäätöstä kaupunginhallituksessaan maaliskuun 26. päivänä.

Tämä³ kuten aikaisemmatkin suurten kaupunkien tilinpäätösten ja talousarvioiden yhteenvedot on suurten kaupunkien talousjohdon ja kirjoittajan tiiviin yhteistyön tulos. Tietojen nopea kokoaminen ja välittäminen vähentävät kaupunkien keskinäistä lukujen kyselyä ja päällekkäistä työtä. Samalla se helpottaa kaupungin taloudellisen tilan havainnollistamista, kun se voidaan suhteuttaa muiden suurten kaupunkien tuoreisiin lukuihin.

Tässä esitettyjen tunnuslukujen laskentakaavat ovat Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin mukaiset. Vertailu tuntuu vuosi vuodelta käyvän vaikeammaksi⁴, vaikka kirjanpituudistuksen ja muiden muutosten tarkoituksena on sanottu olleen kuntien välisen vertailtavuuden parantaminen.

Valtion toimenpiteiden todellisista vaikutuksista kuntien talouteen on vaikea saada oikeaa kuvaa. Vaikka valtio vahvistaa oman ilmoituksensa mukaan kuntien taloutta sadoilla miljoonilla euroilla, siitä huolimatta kunnat velkaantuvat. Yhteenvedossa kuvataan myös valtion toimenpiteiden vaikutuksia kuntien talouteen vuonna 2006.

¹ Julkaisut on lueteltu liitteessä 10.

² Heikki Helin, Helsingin veropohja vuotaa. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2007:3.

³ Kannesssa olevat kuvat ovat Lahdesta Mallasjuoman alueelta. Oikeanpuoleisessa kuvassa puretaan Taidepanimon piippua. Viereisessä kuvassa on alueelle nousemassa oleva kerrostalo.

⁴ Ongelmia aiheutuu mm. toimintojen erilaisesta organisoinnista (tavallinen hallintokunta, liikelaitos, osakeyhtiö), organisaatioiden muutoksista ja erityisesti liiketoiminnan järjestelyistä, tilaaja-tuottajamalleista, suurista kaupoista, konsernipankkijärjestelyistä, uudentyyppisistä investointien rahoitusratkaisuksista ja vastuista.

2 Tulorahoituksen riittävyys

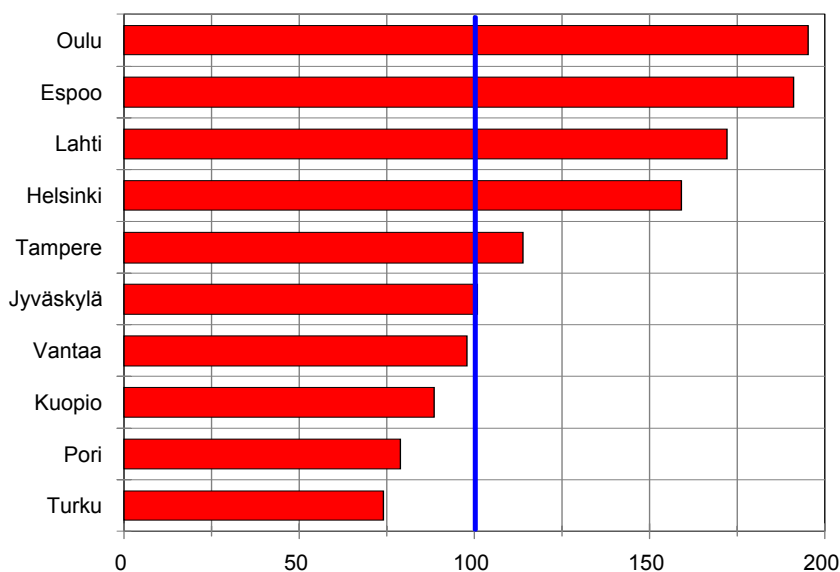
Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan tulorahoitus määritelmän mukaan tasapainossa (ylijäämäinen). Kun vuosikate on miinusmerkkinen, on talous epätasapainossa (alijäämäinen) ja kunta joutuu turvautumaan ns. ”syömävelkaan”.

Poistojen määrä ei kuitenkaan ole vastannut investointien tasoa. Tämän takia kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (20.2.2007) on edellyttänyt, että vuoden 2006 tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään laskelma suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta:

Kuntalain muutoksella (578/2006) tilinpäätöstä koskevaan pykälään on lisätty säännös oikeiden ja riittävien tietojen antamisesta (68.3 §). Säännöksen mukaan kunnan on esitettävä tarpeelliset lisätiedot liitetiedoissa silloin, kun tuloslaskelma ja tase eivät yksin anna riittävää tietoa kunnan toiminnan tuloksen tai taloudellisen aseman arvioimiseksi. Säännöksen erityisenä tarkoituksena on velvoittaa kuntaa antamaan selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien määristä silloin, kun määrät poikkeavat olennaisesti toisistaan. Olennaisena poikkeamana voidaan pitää 10 %:n tai sitä suurempaa erotusta.

Vuosikate % poistoista tunnusluku antaa poistojen alimittaisuuden takia liian hyvän signaalin kunnan taloudesta. Myönteistä tulkintaa saattaa vahvistaa vielä se, että tuloslaskelma voi päättyä ylijäämään. Samanaikaisesti kunta kuitenkin voi joutua rahoittamaan melkoisen osan investoinneistaan velalla.

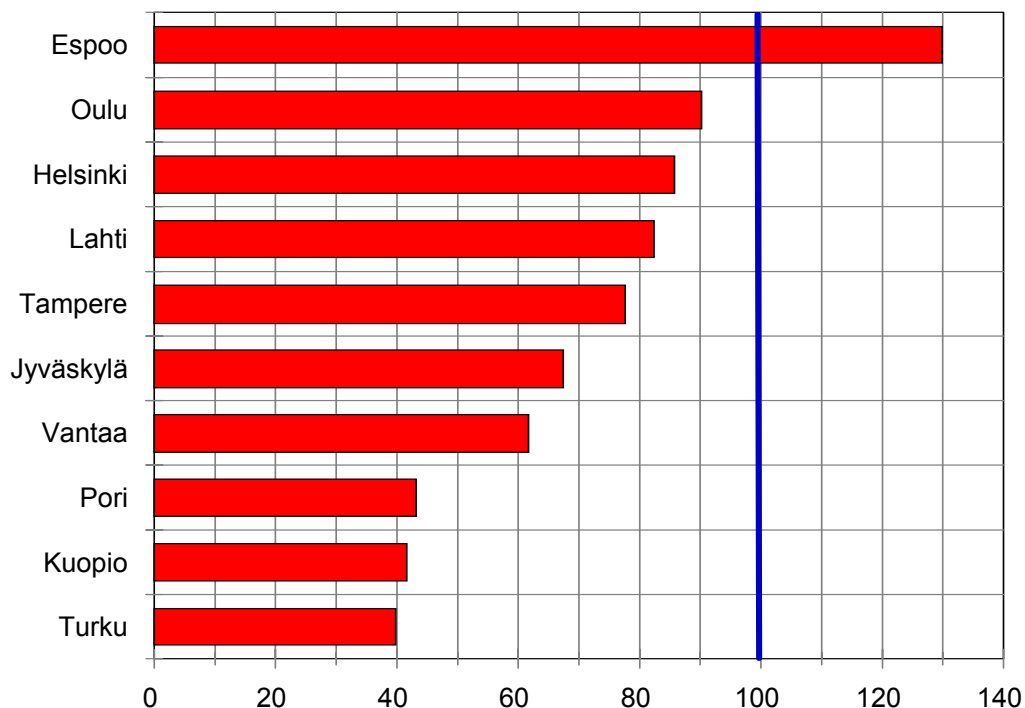
Kuvio 1. Vuosikate % poistoista 2006

Luotettavamman kuvan talouden tilasta ja kehityksestä antaa investointien tulorahoitusprosentti. Se kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista⁵ on rahoitettu vuosikatteella. Jos vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen (investointien tulorahoitus % < 100), kunta yleensä velkaantuu. Kaksi keskeistä tunnuslukua antaa siis erilaisen signaalin kunnan talouden tilasta. Ainoastaan Espoon tulorahoitus riitti kattamaan investointien omahankintameno.

Suurten kaupunkien investointien omahankintameno vuonna 2006 olivat 1 319 miljoonaa euroa ja poistot vain 722 miljoonaa euroa. Yhteenlaskettu vuosikate oli 1 022 milj. euroa.

Kuvio 2. Investointien tulorahoitusprosentti vuonna 2006

Kuntajaoston laskelmassaan edellyttämät poistonalaiset investoinnit ovat noin 20 prosenttia pienemmät kuin investointien omahankintameno⁶ eli vuoden 2006 tasossa reilu miljardi eroa. Poikkeama on kolmisenkymmentä prosenttia.

⁵ Investointien omahankintameno = rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestoinnit - rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet. Investointien tulorahoitus % = $100 \cdot \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.

⁶ Suomen Kuntaliiton kehittämispäällikkö Oiva Myllyntauksen selvitys.

Kuudessa kaupungissa vuosikate oli poistoja suurempi: Oulu, Espoo, Lahti, Helsinki, Tampere ja Jyväskylä (kuvio 1). Tilanne on siten huomattavasti edellisvuosia parempi⁷.

Suurten kaupunkien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 1 007 milj. euroa. Tulos oli miinusmerkkinen ainoastaan Vantaalla ja Turussa. Täältäkin osin tilanne on edellisvuosia parempi⁸.

Ylijäämää kertyi yhteensä 496 milj. euroa. Kaupunkien tuloslaskelmia ja rahoituslaskelmia ovat viime vuosina heilutelleet erilaiset liikelaitosten järjestelyt ja kaupat⁹.

---

⁷ Vuonna 2005 vuosikate oli poistoja suurempi 4 kaupungissa (Oulussa, Espoossa, Helsingissä ja Tampereella). Vuonna 2004 tulo-rahoitus oli näin arvioiden mukaan tasapainossa 5 kaupungissa (Oulu, Pori, Helsinki, Tampere ja Turku) ja vuonna 2003 myös 5 kaupungissa (Oulu, Pori, Helsinki, Turku ja Kuopio) Vantaan vuosikate jäi miinusmerkkiseksi⁷. Vuonna 2002 kaikilla muilla suurilla kaupungeilla Helsinkiä lukuun ottamatta vuosikate oli poistoja suurempi.

⁸ Vuonna 2005 miinusmerkkinen tulos oli 5 kaupungissa (Vantaa, Turku, Lahti, Kuopio ja Pori).

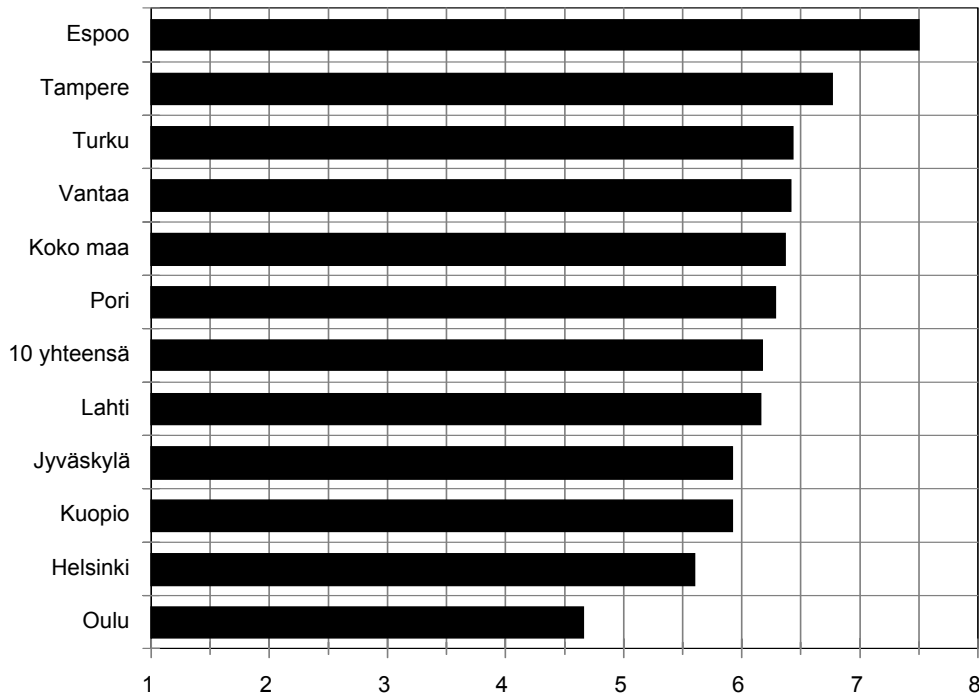
⁹ Helsingin tuloslaskelman satunnaisissa erissä Helsingin Energian sähkönsiirtoverkon myynnistä saatu satunnainen myyntivoitto 130 milj. euroa. Espoon satunnaisissa erissä on E.ON Finland Oyj:n osakkeiden myynnistä saadut satunnaiset tuotot, 363.997.579 €. Vuoden 2005 tilinpäätöksissä oli Jyväskylän Vesilaitos myynti JE:lle (kaupungin 100 % tytär) 150 miljoonan euron hinnalla, JE rahoitti kaupunkikaupungilta saamallaan 150 milj. euron lainalla. Myyntivoitto 116,2 miljoonaa euroa kirjattiin satunnaisiin tuottoihin. Kauppahinta näkyi investointiosassa myyntituottona ja laina antolainauksen lisääntymisenä.

3 Verotulot

Tässä verotuloja tarkastellaan suppeasti, koska kaupunkien verotiedot on esitetty jo aiemmin.¹⁰ Suurten kaupunkien verotulot kasvoivat edellisvuodesta 361 milj. euroa. Kasvusta 325 milj. euroa tuli kunnan tuloverosta. Kiinteistöveron kasvu oli 14 miljoonaa euroa ja yhteisöveron 22 miljoonaa euroa.

Espoon verotulot kasvoivat peräti 7,5 prosenttia. Pienin kasvu oli Oulussa (4,6 %) ja Helsingissä (5,6 %). Oulun verotulojen kasvua vähensi yhteisöveron väheneminen. Helsingissä yhteisöveron kasvu jäi 3,0 prosenttiin (liitetaulukko 2).

Kuvio 3. Verotulojen muutos % 2006

Vuoden 2006 tilinpäätöksen verotulot on esitetty liitteessä 1. Liitteissä 2-4 on esitetty verotulojen muutos prosentteina sekä poikkeama talousarviosta miljoonina euroina ja prosentteina.

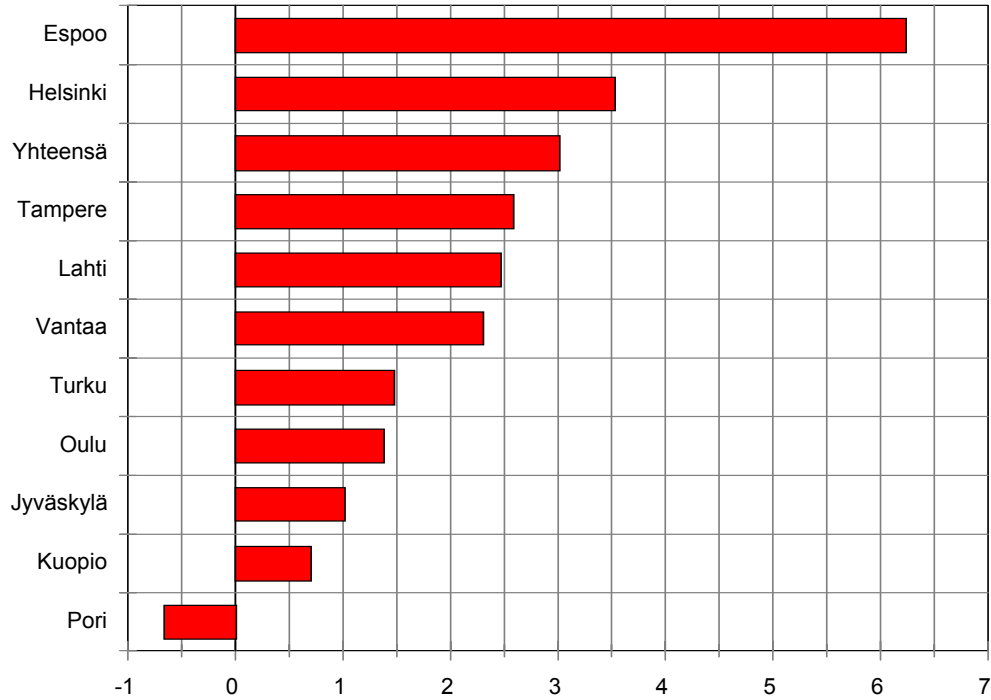
Kunnan tuloveron kasvua aiempina vuosina hidasti verotuksen keventäminen. Vanhasen hallitus on kompensoinut verokevennykset kunnille valtionosuuksia lisäämällä. Vuonna 2006 kevennys tehtiin niin, ettei se rasittanut kuntien veropohjaa¹¹.

¹⁰ Heikki Helin, Helsingin veropohja vuotaa. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2007:3.

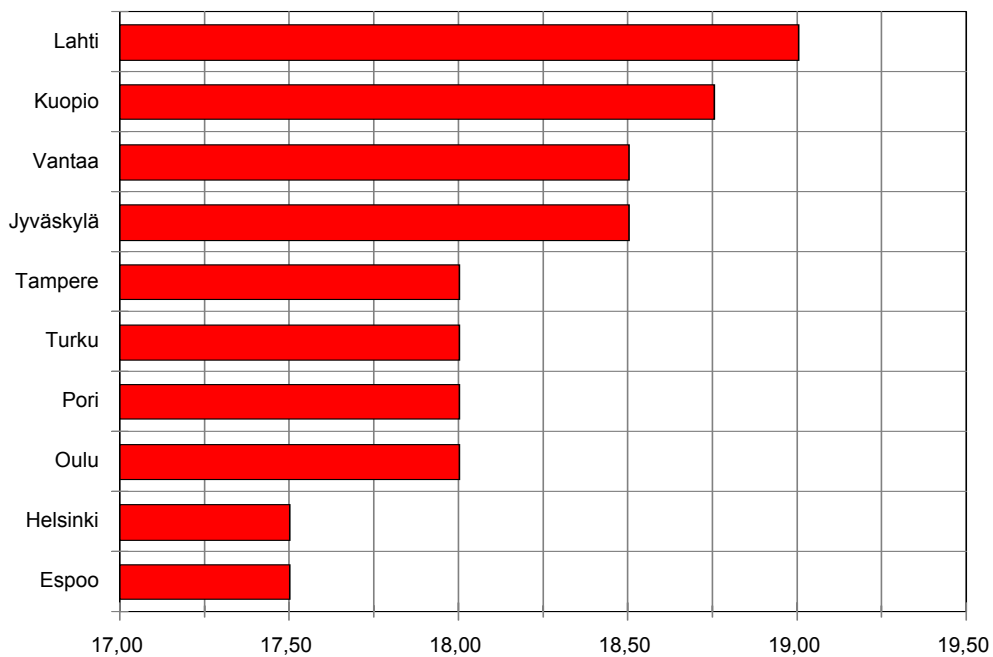
¹¹ Kuntien verotuloja vähensi vuonna 2006 sairausvakuutuksen rahoitusuudistukseen liittynyt päiväraha-maksun vähennyskelpoisuus. Kuntaliiton arvion mukaan sen vaikutus oli – 90 miljoonaa euroa. Valtionverotuksen ansiotulovähennys vähensi kuntien verotuloja 7 milj. e. Toisaalta rakentamattoman rakennusmaan kiinteistöveron korotus Helsingin seudulla saattoi lisätä kuntien verotuloja 2 milj. euroa. Voimalaitosten ja ydinvoimalaitosten kiinteistöveroprosentin korotus lisäsi kuntien verotuloja Kuntaliiton arvion mukaan 15 milj. euroa (liitetaulukko 9b).

Suurten kaupunkien verotulot ylittivät talousarvioissa arvioidut verotulot Poria lukuun ottamatta. Kansantalouden vahvan kasvun lisäksi verotulojen kasvuun vaikutti kuntaryhmän jako-osuuden korotus.

Kuvio 4. Verotulojen ero % tilinpäätös–talousarvio 2006

Kuvio 5. Veroprosentit 2006

4 Rahoituslaskelma

Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat edellisvuodesta 166 milj. euroa. Eniten kasvoivat Helsingin ja Oulun käyttöomaisuusinvestoinnit.

Yleensä kaupunkien varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli negatiivinen¹². Talouden paranemista osaltaan kuvaa se, että vuonna 2006 vain neljän kaupungin (Vantaa, Turku, Oulu ja Pori) kassavirta oli negatiivinen (liitetaulukko 7). Kuten edellä todettiin, että yhteenlaskettuihin lukuihin vaikuttavat erityisesti Helsingin ja Espoon liiketoiminnan järjestelyt. Myös Kuopio¹³ ja Porissa tehtiin energialaitoksiin liittyviä järjestelyjä. Kaupunkien yhteenlaskettu kassavarojen muutos oli 631 miljoonaa euroa. Suurten kaupunkien liikelaitosten järjestelyt vaikuttavatkin merkittävästi koko kuntatalouden lukuihin¹⁴.

---

¹² Vuonna 2005 Tampereen, Oulun ja Jyväskylän näin laskettu kassavirta oli plusmerkkinen.

¹³ Kuopion Energian eriyttämisen yhteydessä syntyi satunnainen myyntivoitto oli 41,9 milj. euroa. Kaupunki myi osan energialiiketoiminnoistaan 100 prosenttisesti omistamalleen tytäryhtiölle. Myynnille ei ole vastinetta reaalisessa rahavirrassa, koska kaupunki myönsi tyttarelleen lainaa kauppahinnan verran.

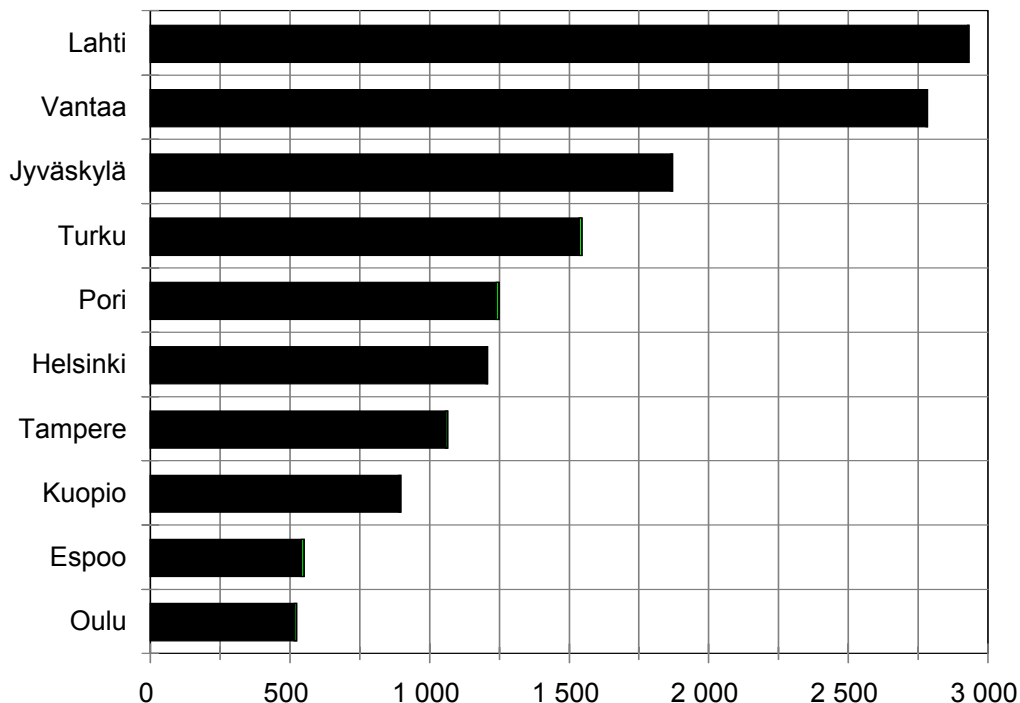
¹⁴ Tästä syystä tuntuu oudolta, että valtio mm. peruspalveluohjelmassa käyttää kuntien nettoinvestointeja. Käyttöomaisuusinvestoinneista on vähennetty valtionosuudet sekä käyttöomaisuuden myyntitulot eli uuden terminologian mukaan pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot. Kuntatalous näyttää vahvemmalta, kun vertaillaan vuosikatetta ja nettoinvestointeja eikä investointien omarahoitusosuutta.

5 Lainat

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen erillä ja niistä laskettavien tunnuslukujen avulla. Vaikka taseesta on käytävissä monia tunnuslukuja, on niiden antama kuva yleensä samansuuntainen¹⁵.

Tässä käytetään edellisvuosien pelkästään kunnan ja konsernin asukasluvuun suhteutettua lainakantaa. Lukuihin liittyy vertailuongelmia, koska kunnat ovat organisoineet toimintansa eri tavoin. Yleisimmin käytetty tunnusluku on lainakanta asukasta kohti. Eniten lainoja asukasta kohden on Lahdessa ja Vantaalla ja vähiten Oulussa.

Kuvio 6. Lainat euroa/asukas vuonna 2006

Lainojenkin vertailuun liittyy monia ongelmia. Lahden konsernipankki lisää kaupungin lainakantaa, joka alkaa lähetä konserninlainakantaa¹⁶. Uuden ongelman kuntien taseiden vertailussa muodostavat vastuut¹⁷.

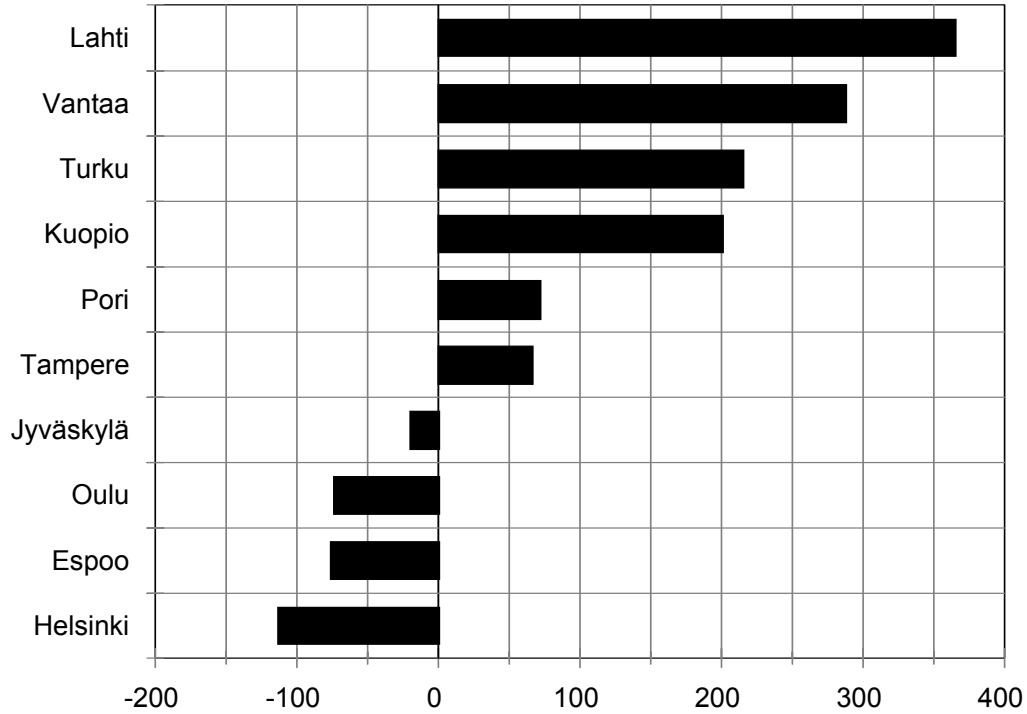
¹⁵ Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain 9 §:n mukaisissa tunnusluvuissa on jostain syystä kolme taseesta johdettua, melko voimakkaasti korreloivaa tekijää: lainat euroa/asukas, omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Pelkästään taseen kertynyt alijäämä erotteli suurimman osan mukaan otetuista kunnista. Missään ei ole esitetty, millä perusteilla valtioneuvoston asetuksessa (15.2.2007) mainittuihin tunnuslukuihin ja niiden raja-arvoihin on päädytty.

¹⁶ Lahdessa on ns. konsernipankki, jonka luvuissa ovat myös antolainat tytäryhtiöille. (150 milj.e).

¹⁷ Esimerkiksi Espoossa on yksityisellä rahoitusmallilla rakennettu useita kiinteistöjä. Niiden rakentamiskustannukset eivät näy kaupungin taseessa velkana, mutta vastuut niistä ovat merkittävät. Espoon tilinpäätöksessä on erilaisia pääomavuokra- ja palvelumaksuvastuita 151 miljoonaa euroa eli enemmän kuin kaupungin 127 milj. euron lainakanta.

Lainakanta kasvoi eniten Lahdessa¹⁸ ja Vantaalla. Helsingin, Espoo, Oulun ja Jyväskylän lainat vähenivät.

Kuvio 7. Lainojen muutos euroa/asukas vuonna 2006

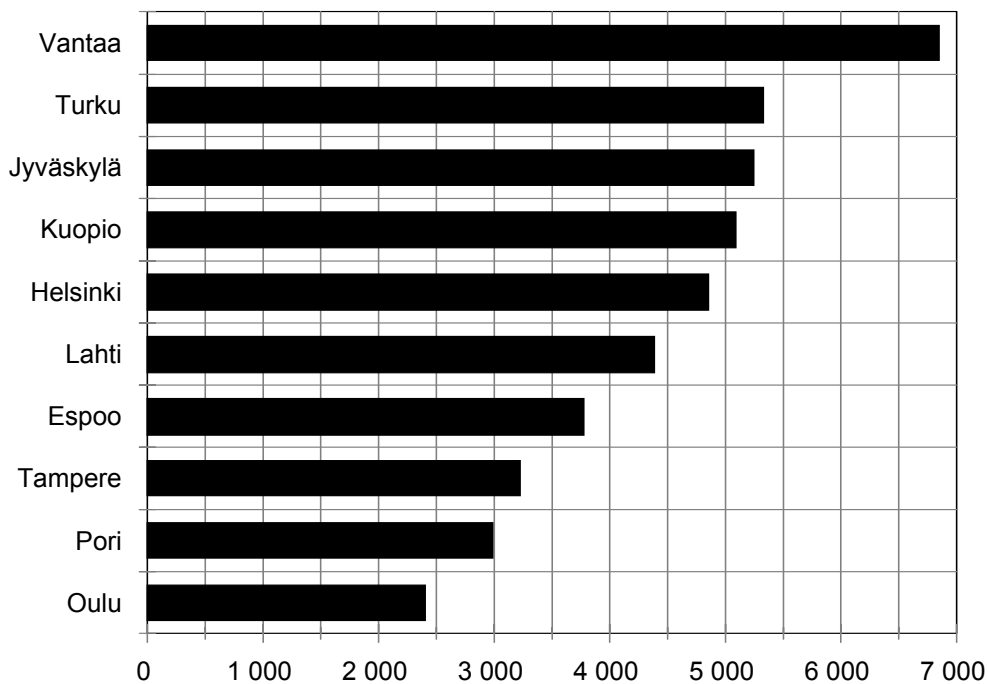
¹⁸ Lahden lainakannan kasvu johtuu paljolti konsernipankista. Tytäryhtiöt sijoittivat edellisvuotta enemmän vuoden lopulla konsernipankkiin määräaikaista talletuksia, jotka näkyvät kaupungin taseessa velkana,

6 Konsernilainat

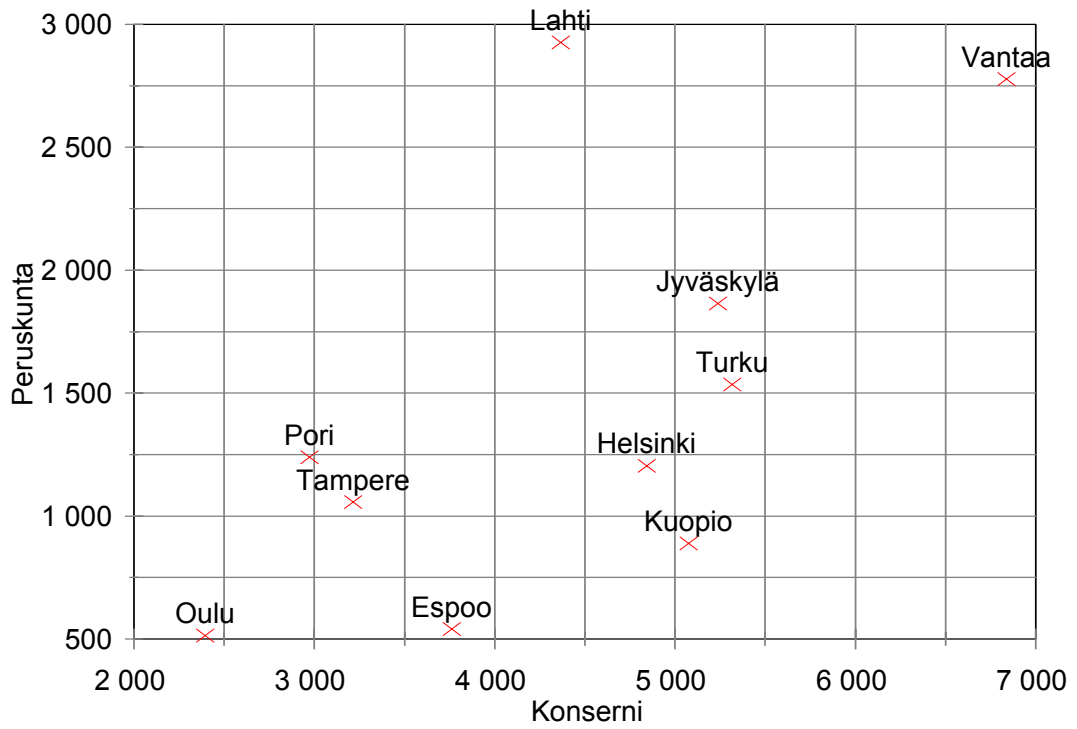
Konsernitase täydentää sitä kuvaa, mikä jää kunnan omien lainojen tarkastelussa huomaamatta. Konsernitase eliminoi toimintojen organisoinnista johtuvia eroja, vaikka siihenkin liittyy ongelmia. Eniten konsernilainaa asukasta kohti on Vantaalla ja vähiten Oulussa.

Kaupunkien omat lainat olivat yhteensä 2 512 milj. euroa ja konsernilainoja oli yli kolminkertainen määrä (8 390 milj. e). Kaupunkien oma lainakanta kasvoi 90 milj. euroa ja konsernilainakanta 425 milj. euroa (liitetaulukko 8).

Kuvio 8. Konsernilainat euroa/asukas vuonna 2006

Espoon, Oulun ja Jyväskylän konsernilainat vähenivät edellisvuodesta. Helsingin konsernilainat kasvoivat 213 ja Vantaan 91 miljoonaa euroa. Kuviossa 9 on esitetty ristiintaulukko peruskunnan ja konsernin lainoista. Eniten konsernilainaa on Vantaalla, jolla on myös toiseksi eniten kaupungin omaa lainaa. Vähiten kaupungin ja konsernin lainaa on Oulussa.

Kuvio 9. Peruskunnan ja konsernin lainat euroa/asukas 2006

7 Valtion toimenpiteet ja kuntien talous 2006

Vuoden alussa otettiin käyttöön uusi valtiinosuusjärjestelmä. Vuoden 2003 kesäkuussa käynnistetty hanke vesittyi lopulta pieniksi muutoksiksi. Selvitystyötä johtaneen ylijohtaja Cay Sevonin työryhmän perustellusta esityksestä ei toteutunut kuin muutama yksityiskohta. Aikanaan Heikki Kosken johdolla valmisteltua valtiinosuusjärjestelmää muutettiin poliittisessa valmistelussa tavalla, jossa selkeän järjestelmän periaatteita hämärrettiin muutosten perustelut olivat ristiriitaisia¹⁹.

Tässä rajaudutaan arvioimaan valtion toimenpiteiden vaikutuksia kuntien talouteen vuonna 2006. Valtion talousarvion yhteydessä esitetään vuosittain laskelmat siitä, mikä on budjetin vaikutus kuntien talouteen. Niillä on haluttu osoittaa valtion vahvistavan kuntataloutta. **Valtion tarkastelussa on ainoastaan se rahamäärä, mikä valtion budjetin kautta on annettu kunnille edellisenä vuonna, ja sitten on laskettu, paljonko se on seuraavana vuonna. Laskelma ei kerro mitään siitä, vahvistuuko kuntatalous vai heikkeneekö se luku.**

Valtion vuoden 2006 talousarviossa todetaan seuraavasti:

-Talousarvioesitykseen sisältyvien valtion toimenpiteiden arvioidaan parantavan kuntien rahoitusasemaa vuonna 2006 edellisvuoteen verrattuna nettomääräisesti 70 miljoonaa euroa ilman indeksikorotuksia ja 224 miljoonaa euroa indeksikorotukset mukaan lukien.

Laskelma on tehty yksinomaan valtion budjetin näkökulmasta. Laskelmasta voi esittää toisenlaisen, kuntien näkökulmaan perustuvan tulkinnan²⁰. **Laskelmat antavat väärän kuvan valtion toimenpiteistä kuntien kannalta. Valtion puolella kuntatalouden vahvistamiseksi lasketaan nekin erät, jotka ovat valtion normaalia maksuosuutta sen kunnilta edellyttämien palvelujen kustannuksista.** Vahvistamiseksi lasketaan myös se, vaikka osuus maksetaan vajana tai jopa jälkikäteen.

Periaatteessa valtio osallistuu laissa säädetyllä osuudella kuntien palvelujen kustannuksiin. Osuuden oikeellisuuteen pyritään vuosittaisilla indeksitarkistuksilla, harvemmin tehtävillä kustannustenjaon tarkistuksilla sekä sillä, että uusiin tehtäviin myönnetään valtion rahoitus. Valtiosuuslakiin jätettiin aikanaan valtiovarainministeriön vaatimuksesta varaus, jonka mukaan valtionosuuksien indeksitarkistuksia ei tarvinnut suorittaa täysimääräisinä. **Vajaa korotus on merkinyt aina kustannustenjaon muuttumista kuntien tappioksi.** Tätä valtio onkin käyttänyt vuosittain. Kustannustason nousu on jäänyt pääosin kuntien vastattavaksi, kun valtio ei ole hoi-

¹⁹ Esimerkkeinä tällaisista saaristo- ja taajamarakenneliset. Niiden muutoksilla ilmeisesti haluttiin kohdistaa valtionosuuksia tietyille kunnille.

²⁰ Vastaavanlaisia tarkasteluja on esimerkiksi: Heikki Helin, Kuntien kassoista puuttuu ennätysmäärä valtion rahaa. Kuntalehti 9/2005.

tanut omaa osuuttaan kuin osittain. Täysimääräinen valtionosuus on noin kolmasosa kustannuksista.

Kun valtio maksaa vain osan indeksitarkistuksesta, se oman tulkintansa mukaan vahvistaa kuntataloutta, koska valtionosuus kuitenkin kasvaa edellisvuodesta. Kuntien talouden kannalta valtio ei ole maksanut osuuttaan kustannuksista. Kun vuoden 2006 indeksitarkistus tehtiin 75 prosenttisesti, valtionosuuksia lisättiin 154 miljoonaa euroa. Kuntatalouden rahoitusaseman parantamiseksi sitä ei voi laskea. Tämä on valtion puolella osittain tunnustettukin, koska vaikutus on esitetty myös ilman indeksitarkistusta. **Kustannustenjako muuttui kuntien kannalta 51 miljoonaa euroa epäsuotuisammaksi.**

Valtion laskelmassa vuonna 2006 kuntien taloutta vahvistaa kustannustenjaon tarkistuksen 86 miljoonaa euroa²¹. Tätä erää ei voi laskea kuntatalouden vahvistamiseksi, koska se on valtion normaalia osuutta palvelujen kustannuksista. Kun se maksetaan vielä jälkikäteen, sitä vaikeampi on tulkita sen vahvistavan kuntien taloutta. Valtion oli lain mukaan korvattava kustannustenjaon tarkistus kunnille täysimääräisenä.

Kunnilla oli vuonna 2006 edelleen saamatta näitä tarkistusrahoja reilut 280 miljoonaa euroa²². Se on luonteeltaan valtionosuuden leikkaus. Kunnilta jäi vuonna 2006 saamatta niille lain hengen mukaan kuuluvia rahoja 330 miljoonaa euroa (280 + 51). Kun tämä otetaan huomioon, laskelma on miinuksella 347 miljoonaa euroa.

Valtio ei ole halunnut maksaa kunnille niille kuuluvia valtionosuuksia ajallaan eikä riittävän suuruisina. **Yrity maailmaan siirrettynä tämä tarkoittaa sitä, että asiakas (valtio) ei maksa palvelujen tuottajalle (kunnille) laskua (valtionosuus) laskun suuruisena eikä eräpäivänä vaan sen suuruisena ja sinä ajankohtana kuin sille sattuu sopimaan.** Tuollaisissa olosuhteissa ei monikaan yritys pystyisi toimimaan.

²¹ Kustannustenjaon tarkistuksessa todettiin, että valtion olisi vuonna 2005 pitänyt korvata kunnille 502 miljoonaa euroa. Näin ei haluttu tehdä, vaan muutettiin lakia ja jaksotettiin korvaus. Vuonna 2005 valtionosuuksia lisättiin tämän johdosta 136 miljoonaa euroa. Kunnat saivat vuonna 2005 siis 366 miljoonaa euroa vähemmän valtionosuuksia kuin niille järjestelmän hengen mukaan olisi kuulunut. Vuonna 2006 valtio maksoi jäljellä olevasta erästä 86 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 kuntien valtionosuudet olivat tämän takia 280 miljoonaa euroa liian pienet.

²² Kustannustenjaon tarkistuserien maksun lykkäämisen takia kuntien valtionosuusmenetykset vuosina 2005 ja 2006 olivat 646 miljoonaa euroa. Kyse ei ollut mistään pakkolainasta, vaan nimenomaan valtionosuuksien leikkauksista. Laina maksetaan takaisin korkojen kanssa, mutta tässä tapauksessa kunnilta jäi saamatta valtionosuuksia lähes 650 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntien talouteen 2006

Valtion toimenpiteet (valtion oma ilmoitus)	224
siitä: 75% indeksitarkistus	-154
Ilman indeksitarkistusta	70
Indeksitarkituksesta 25 % korvaamatta=leikkaus	-51
Kustannustenjaon tarkistuksen osasuoritus1)	-86
Kustannustenjaon tarkistuksesta maksamatta =valtionosuusleikkaus 2)	-280
Yhteisvaikutus	-347

1) Olisi pitänyt lain hengen mukaan maksaa kunnille 2005

2) Vuodelle 2005 kuuluvaa erää maksamatta 2006 vielä 280 milj. euroa. Valtionosuudet olivat tämän verran pienemmät 2006 kuin lain henki olisi edellyttänyt

Yrityspuolen esimerkkiä jatkaen valtio katsoo vahvistavansa kunnan taloutta, kun se maksaa kunnille (palvelujen tuottajille) sille lain mukaisesti oman osuutensa palvelujen kustannuksista. Oudointa on se, että valtio katsoo vahvistavansa kuntataloutta myös silloin kun se maksaa laskun vajaana²³. Jopa sekin vahvistaa kuntataloutta kun lasku maksetaan jälkikäteen²⁴.

²³ Vajaa indeksitarkistus tai vain osa kustannustenjaontarkistuksesta.

²⁴ Vuoden 2005 kustannustenjaontarkistus jaksotettiin lopulta kolmelle vuodelle. Jokaisena vuonna osasuoritus katsottiin kuntatalouden vahvistamiseksi, vaikka kunnilta jäi saamatta valti-
onosuuksia noin 650 miljoonaa euroa.

7 Yhteenveto

Kuuden kaupungin (Helsinki, Espoo, Tampere, Oulu, Lahti ja Jyväskylä) vuosikate oli poistoja suurempia. Investointien rahoittamiseen sen sijaan vuosikate riitti vain Espoossa.

Verotulot kasvoivat suurissa kaupungeissa 6,2 prosenttia. Pääosa kasvusta oli tuloveron kasvua. Mikään kaupunki ei korottanut veroprosenttia vuodelle 2006.

Taulukko 2. Eräitä vuoden 2006 tilinpäätöksen tunnuslukuja

2006	Asukas- luku 31.12.2006	Tulovero- prosentti 2006	Vuosi- kate % poistoista	Investointien tulorahoitus- prosentti	Lainakanta 31.12., milj.e	Laina- kanta e/asukas
Helsinki	564 521	17,50	158,8	84,0	680,0	1 205
Espoo	235 019	17,50	190,7	129,7	127,3	542
Tampere	206 368	18,00	113,4	77,4	218,3	1 058
Vantaa	189 710	18,50	97,7	62,1	527,0	2 779
Turku	175 358	18,00	73,5	39,5	269,5	1 537
Oulu	130 163	18,00	194,9	89,9	67,1	515
Lahti	98 754	19,00	171,7	82,1	289,1	2 927
Kuopio	90 960	18,75	88,3	41,4	81,0	890
Jyväskylä	84 739	18,50	100,5	67,3	158,0	1 865
Pori	76 182	18,00	78,3	42,8	94,5	1 240
Yhteensä 2006	1 851 774	18,18	142,5	79,5	2 512	1 456

Kun kaupunkien verotuloilla ja valtionosuuksilla katettava toimintakate heikkeni 243 milj. euroa, kasvoivat verotulot ja valtionosuudet yhteensä 516 milj. euroa. Yhteenlaskettu vuosikate parani 299 milj. euroa

Tilikauden tulos parani 749 miljoonaa euroa ja ylijäämä kasvoi 250 miljoonaa euroa. Lukuihin vaikutti merkittävästi neljän kaupungin energialaitoksiin liittyvät järjestelyt.

Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 1 319 milj. euroa ja ne kasvoivat edellisvuodesta 166 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntitulot kasvoivat em. järjestelyistä johtuen yli 600 miljoonaa euroa. Kaupunkien lainakanta kasvoi 90 milj. euroa. Konsernilainat kasvoivat 423 milj. euroa. Kaupunkien velkaantuminen siis jatkui.

Tarkastelu osoittaa, että suurten kaupunkien talous parani vuonna 2006, mutta siitä huolimatta tulorahoitus kuitenkin riittänyt kattamaan investointeja.

Liitetaulukko 1. Suurten kaupunkien verotulot ja valtionosuudet 2006 (milj.e)

2006	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Kiinteis- tövero	Yhteisö- vero	Valtion- osuudet	Vero- rahoitus
Helsinki	2 093,7	1 747,9	122,4	222,7	174,0	2 267,7
Espoo	992,2	822,9	45,2	123,9	4,2	996,4
Tampere	630,5	535,4	28,8	66,2	173,4	803,9
Vantaa	649,5	559,1	42,9	47,3	90,2	739,7
Turku	501,4	434,5	28,2	38,7	228,2	729,6
Oulu	406,8	335,6	15,1	56,1	74,7	481,5
Lahti	274,7	243,9	15,2	15,5	95,5	370,2
Kuopio	248,7	222,9	12,5	13,2	86,1	334,8
Jyväskylä	240,5	207,3	17,2	16,0	54,1	294,6
Pori	196,7	176,5	8,3	11,7	135,8	332,5
Yhteensä 2006	6 234,7	5 285,9	335,8	611,1	1 116,2	7 350,9
Yhteensä 2005	5 873,0	4 960,6	321,7	588,7	960,9	6 833,9

Liitetaulukko 2. Verotulojen muutos % 2006*

Muutos %	Verot yhteensä	Tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero
Helsinki	5,6	6,2	3,0	2,1
Espoo	7,5	7,8	5,8	5,8
Tampere	6,7	7,2	2,3	10,0
Vantaa	6,4	6,6	6,6	3,9
Turku	6,4	6,6	5,0	5,1
Oulu	4,6	5,5	-0,5	6,3
Lahti	6,1	6,1	10,4	2,3
Kuopio	5,9	5,6	10,9	5,9
Jyväskylä	5,9	6,3	-0,6	7,1
Pori	6,3	6,5	4,8	4,7
10 Yhteensä	6,2	6,6	3,8	4,4
Koko maa	6,4	6,2	7,5	8,2

Liitetaulukko 4. Verotulojen ero TP2006 – TA2006 (milj. e)

Ero milj.e	Verotulot yhteensä	Kunnan tulovero	Kiinteistö-vero	Yhteisö-vero	Valtion-osuus	Vero-rahoitus
Helsinki	70,9	47,9	1,4	21,7	-1,0	69,9
Espoo	58,2	35,8	1,8	20,6	4,1	62,3
Tampere	15,8	12,4	3,3	0,2	3,4	19,2
Vantaa	14,5	9,4	0,4	5,3	4,5	19,1
Turku	7,3	3,5	1,5	2,3	4,0	11,3
Oulu	5,5	5,0	0,7	-0,3	1,5	7,0
Lahti	6,6	4,9	0,2	1,5	-0,4	6,2
Kuopio	1,7	1,2	0,2	0,2	0,4	2,1
Jyväskylä	2,4	1,4	1,2	-0,2	0,5	2,9
Pori	-1,3	-1,9	0,5	0,2	3,8	2,5
Yhteensä	181,5	119,6	11,3	51,4	21,8	203,3

Liitetaulukko 5. Verotulojen ero % TP2006 – TA2006

Ero %	Verotulot yhteensä	Kunnan tulovero	Kiinteistö-vero	Yhteisö-vero	Valtion-osuus	Vero-rahoitus
Helsinki	3,5	2,8	1,2	10,8	-0,6	3,2
Espoo	6,2	4,6	4,1	20,0		6,7
Tampere	2,6	2,4	13,0	0,3	2,0	2,4
Vantaa	2,3	1,7	0,8	12,5	5,3	2,6
Turku	1,5	0,8	5,6	6,3	1,8	1,6
Oulu	1,4	1,5	5,2	-0,5	2,0	1,5
Lahti	2,5	2,1	1,1	11,0	-0,5	1,7
Kuopio	0,7	0,5	1,9	1,4	0,4	0,6
Jyväskylä	1,0	0,7	7,7	-1,5	0,9	1,0
Pori	-0,7	-1,1	6,6	1,5	2,9	0,8
Yhteensä	3,0	2,3	3,5	9,2	2,0	2,8

Liitetaulukko 6. Vuosikate, poistot, tulos sekä ali/ylijäämä 2006 (milj.e)

2006	Vuosi- kate	Poistot	Tilikauden tulos	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Helsinki	470,7	296,3	395,3	287,7
Espoo	162,5	85,2	441,0	28,7
Tampere	90,4	79,7	19,9	6,3
Vantaa	55,4	56,7	-13,2	-3,1
Turku	37,7	51,3	-13,6	-13,2
Oulu	105,3	54,0	51,3	52,3
Lahti	39,8	23,2	17,0	15,4
Kuopio	29,0	32,9	35,8	47,2
Jyväskylä	20,2	20,1	5,3	5,8
Pori	17,6	22,5	68,8	69,5
Yhteensä 2006	1 028,7	722,0	1 007,7	496,6
Yhteensä 2005	729,1	720,3	258,4	246,2

Liitetaulukko 7. Rahoituslaskelman lukuja 2006 (milj. e)

2006	Käyttömai- suusinves- toinnit	Rahoitus- osuudet investointi- menoihin	Käyttömai- suuden myynti- tulot	Investointien omarahoitus- osuus	Vars. toim. ja inv. netto kassavirta	Rahoitus- toiminnan nettokassa- virta	Kassa- varojen muutos
Helsinki	566,4	5,7	507,7	0,6	403,4	-253,8	149,6
Espoo	128,2	3,0	414,4	0,1	410,9	-13,4	397,5
Tampere	117,9	1,1	39,7	0,1	4,9	23,5	28,4
Vantaa	90,8	1,6	26,2	0,1	-27,1	69,2	42,1
Turku	97,7	2,2	18,4	0,1	-55,3	60,3	5,0
Oulu	118,6	1,4	10,1	0,1	-11,6	8,6	-3,0
Lahti	49,5	1,0	9,9	0,0	8,8	28,8	20,0
Kuopio	74,7	4,6	64,9	0,1	16,6	-26,1	-9,5
Jyväskylä	31,1	1,0	23,0	0,0	0,6	5,0	4,4
Pori	44,6	3,5	5,6	0,0	-16,9	14,0	-2,9
Yhteensä 2006	1 319,4	25,0	1 119,8	1,3	734,4	-83,9	631,7
Yhteensä 2005	1 153,3	36,5	506,9	1 116,7	-40,9	75,8	-79,3

Liitetaulukko 8. Lainat ja konsernilainat ja niiden muutos 2006

	Lainakanta 31.12., milj.e	Laina- kanta e/asukas	Konserni- lainat milj.e	Konserni- lainat e/asukas	Lainat muutos milj.e	Lainat muutos e/as.	Kons.lainat muutos milj.e	Kons.lainat muutos e/as.
Helsinki	680,0	1 205	2 736,0	4 846	-59,0	-113	213,0	349
Espoo	127,3	542	884,8	3 765	-15,8	-76	-26,7	-169
Tampere	218,3	1 058	663,8	3 217	15,7	66	38,1	155
Vantaa	527,0	2 779	1 297,0	6 838	60,0	288	91,0	396
Turku	269,5	1 537	932,5	5 318	38,1	214	51,7	281
Oulu	67,1	515	312,0	2 397	-8,8	-74	-3,5	-49
Lahti	289,1	2 927	431,3	4 368	36,9	364	4,5	31
Kuopio	81,0	890	461,7	5 076	18,4	199	54,7	586
Jyväskylä	158,0	1 865	443,8	5 237	-1,1	-20	-0,1	-21
Pori	94,5	1 240	227,1	2 976	5,6	72	0,5	0
Yhteensä 2006	2 512	1 456	8 390,0	4 404	90,0	92	423,2	4 404

Taulukon keskiarvot ovat aritmeettisia keskiarvoja.

Liitetaulukko 9a. Suomen Kuntaliiton kokoamia laskelmia valti- on toimenpiteiden vaikutuksesta kuntien talouteen

Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. euroa, muutokset vuodesta 2005 vuoteen 2006

1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset	Menot	Tulot
Valtionosuusuudistus		
• SM, OPM, STM siirtymätasaukset		-7
• OPM, opettajakoulutus		2
Työmarkkinatukiudistuksen rahoitusmuutokset:		
• TM, passiivinen työmarkkinatuki (yli 500 päivää)	258	
• STM, uusi korvamerkitty perustoimeentulotuki		221
• STM, vähennys valtionosuuspohjasta		-144
Työmarkkinatukiudistukseen liittyvät kompensatiot, josta		182
• SM, OPM, STM verotulotasauksen tasausrajan nosto		(+84)
• STM, valtionosuusprosentin korotus		(+68)
• SM, yleinen valtionosuus siirtymäkauden korjausemä		(+30)
Sairausvakuutuksen rahoitusuudistukseen sekä valtionverotuksen uuteen ansiotulovähennykseen liittyvien verotulomenetysten kompensatio verotulotasauksen kautta		98
SM, harkinnanvarainen rahoitusavustus		-5
SM, kuntien yhdistymisavustukset ja investointituki		-16
STM, toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistaminen	14	7
STM, laskennallinen valtionosuus:		
• kansallinen terveyshanke (hoitoon pääsyn turvaaminen)	30	50
• sosiaalialan kehittämishanke, valtionosuus-%:n korotus		9
• sosiaalihuollon täydennyskoulutusvelvoite (osa sos.hanketta)	30	10
• omaishoidon tuen kehittäminen (osa sos.hanketta)	12	4
• toimeentulotuen asumismenojen omavastuun poistamisen kompensatio, valtionosuus-%:n korotus		7
STM, kehittämishankkeet		1
STM, perustamishankkeet		-1
STM, lasten ja nuorten psykiatria	-5	-5
OPM, ammatillisen koulutuksen näytöt	5	3
OPM, peruskoulujen tietoliikenneyhteydet		1
OPM, perustamishankkeet		-4
Yhteensä	344	413

Liitetaulukko 9b. Suomen Kuntaliiton kokoamia laskelmia valtion toimenpiteiden vaikutuksesta kuntien talouteen

2. Indeksikorotukset 2,4 % (75 % täysimääräisestä 2,6 %:n kustannustason noususta ja 75 % v. 2004 0,4 %-yks. suuruisesta korjauksesta

OPM, josta	71
• kunnat (77 %)	55
• yksityiset (23 %)	16
STM	95
SM	4
Yhteensä, josta	170
kunnat	154

3. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus

OPM, josta	23
• kunnat	18
• yksityiset	5
STM	63
Yhteensä, josta	86
kunnat	81

4. Verotuksen ja maksujen muutokset

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistukseen liittyvä päivärahamaksun vähennyskelpoisuus	-90
Valtionverotuksen ansiotulovähennyksen vaikutus kuntien verotuloihin	-7
Kiinteistöveron korottaminen:	
• rakentamattoman rakennusmaan korotettu kiinteistövero Helsingin seudulla	2
• voimalaitosten ja ydinvoimalaitosten kiinteistöveroprosentin korottaminen	15
Yhteensä	-80

Valtion toimenpiteiden vaikutukset yhteensä

• ilman indeksikorotuksia	344	414
• indeksikorotukset mukaan lukien	344	568
Netto ilman indeksikorotuksia		70
Netto indeksikorotukset mukaan lukien		224

Liitetaulukko 9c. Suomen Kuntaliiton kokoamia laskelmia valtion vaikutuksesta kuntien talouteen

Valtion toteuttamat leikkaukset ja kompensatiot, milj. €

	Leikkaukset					Kompensatiot			
	Vero- tuloista	Valtion- osuuksista	Indek- sistä	Kustannus- ten jaosta	Yhteensä	Verotulojen menetyksestä	Kust.jaon tarkistuksesta	Menojen lisäyksistä	Yhteensä
1991-1996	-	1 693	412	-	2 105	-	-	-	-
1997	202	420	-	-	622	-	-	-	-
1998	-	272	-	-	272	-	-	-	-
1999	236	74	-	-	310	-	-	-	-
2000	56	3	-	-	59	-	-	-	-
2001	93	-	71	-	164	-	-	-	-
2002	120	-	55	-	175	50	-	-	50
2003	120	-	78	-	198	113	-	-	113
2004	-	-	32	-	32	359	-	-	359
2005	-	-	47	347 ¹⁾	394	121	-	-	121
2006	-	-	51	266 ¹⁾	317	128 ²⁾	-	189 ³⁾	317
2007	-	-	44	185 ¹⁾	229	24	185 ¹⁾	13 ⁵⁾	222
Yhteensä	827	2 462	790	798	4 877	795	185	202	1 182

Kustannustenjaon tarkistus 485 M€, v. 2005 maksettu 128 M€

¹⁾ V. 2005 leikkausta jäljellä 347, v. 2006 maksettu 81 M€

V. 2006 leikkausta jäljellä 266, v. 2007 maksetaan 81 M€

V. 2007 leikkausta olisi jäljellä 185, mutta maksettu v. 2007 verotuloina

²⁾ Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus 90 M€

Metsäverotuksen siirtymäaika 30 M€

Ansiotulovähennys 8 M€

³⁾ Työmarkkinatuki 182 M€

Asumistuen omavastuuosuuden poistuminen 7 M€

⁴⁾ Ansiotulovähennys 17 M€, matkakuluvähennys 7 M€

⁵⁾ Asumistuen omavastuuosuuden poistuminen 13 M€

Liite 10. Aikaisemmat talousarvio- ja tilinpäätösyhteenvedot

Heikki Helin: Vuoden 1994 talousarviot: Valtio siirsi velanottoa kunnille. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1994:1.

Helin Heikki, Valoa tunnelin päässä? Suurten kaupunkien vuoden 1995 talousarviot. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1995:1.

Heikki Helin, Kunnilla menee hyvin, kuntalaisilla huonommin. Suurten kaupunkien vuoden 1996 talousarviot ja palvelukustannusten vertailu 1993 sekä kuntien vuoden 1994 tilinpäätökset. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:1.

Heikki Helin, Kunnallistalous – valtiontalouden jakojäännös? Kuntien tilinpäätökset 1995, suurten kaupunkien toiminnoittaiset menot 1995 ja talousarviot 1997. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1997:3.

Helin Heikki, Kunnallistalous kiristyy. Kuntien tilinpäätökset 1996, suurten kaupunkien toiminnoittaiset menot 1996 ja talousarviot 1998. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1998:2.

Helin Heikki, Vuoristorataa valtion tahdittamana. Kuntien talouden kehitys ja suurten kaupunkien talousarviot 1999. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1999:1.

Helin Heikki, Suurten kaupunkien talousarviot 2000 ja Manner-Suomen kuntien tilinpäätökset 1998. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2000:1.

Kaupungeissa varovaista optimismia. Suurten kaupunkien talousarviot 2001, palvelukustannukset 1999 ja Manner-Suomen kuntien tilinpäätökset 1999. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2001:1

Helin Heikki, Suurten kaupunkien talousarviot 2002: Kuntien resurssien uusjako. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:1.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2003: Kunnallistalouden vakautus ja Helsingin notkahdus. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:16. <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helin051202.pdf>

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2004: Suurten kaupunkien talous kiristyy. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 1.

Heikki Helin, Nousua ei luvassa. Suurten kaupunkien talousarviot 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 37. http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Helin_vj37.pdf

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2006. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:44.

Heikki Helin, Investoinnit edelleen velaksi. Suurten kaupunkien talousarviot 2007. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:40.

Heikki Helin, Vyötä ja verotusta kiristämällä. Suurten kaupunkien vuoden 1993 tilinpäätökset Tutkimuksia 1994:8

Helin Heikki, Velkakierre oikeni. Suurten kaupunkien vuoden 1994 tilinpäätökset. Tutkimuksia 1995:6.

Heikki Helin, Yhteisövero yllätti kunnat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1995 ja toiminnoittaiset menot 1994. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:10

Heikki Helin, Laskua odotellessa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1996 ja pohdiskelua talouden tunnusluvista vuoden 1997 talousarvioiden perusteella. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1997:4.

Helin Heikki, Kunnallisvero väheni, yhteisövero kasvoi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1998, kuntien talousarviot 1998 ja yhteisöveron jako-osuuksien muutos. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1998:5.

Helin Heikki, Heikot vahvistuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1998 ja talouden taustat. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1999:7.

Helin Heikki, Kaupungit myötäisessä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1999, talouden taustat ja kuntien talousarviot 2000. Helsingin kaupunkien tietokeskus, tutkimuksia 2000:3.

Verotulokirjaus vaikeuttaa tulkintaa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkojulkaisu 27.3.2001. ISBN 951-718-598-7 (<http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helintilintied.htm>)

Helin Heikki, Ei mikään kovin suuri yllätys. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2001. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:5. <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helin502.pdf>

Heikki Helin, Ahdinkoon ajettu Helsinki. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2002 Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:9. <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helin020403.pdf>

Heikki Helin, Verotulot hiipuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2003. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 6.

Heikki Helin, Menokasvu velaksi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2004. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:14.

Heikki Helin, Valtio vei välistä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:12.